



LEIDEN, Juli 1933.

Het zal in de herfst van dit jaar 300 jaar geleden zijn dat de Sterrewacht te Leiden, de oudste der thans bestaande Universiteits-Sterrewachten, gesticht werd. Omstreeks dezelfde tijd, n.l. op 21 October, valt het 25-jarig jubileum van Prof. Dr. W. DE SITTER's intrede als hoogleeraar aan de Leidsche Universiteit.

Eenige leerlingen, vakgenooten en vrienden van Prof. DE SITTER hebben het verlangen in zich voelen opkomen om hem bij gelegenheid van deze dubbele herdenking zijn, na de jubileumdag te schilderen, portret aan te bieden als een persoonlijk bewijs van hun hoogachting en genegenheid.

De herdenkingsdag van de Sterrewacht zal gevierd kunnen worden in een tijdperk, waarin de sterrekunde het in Leiden tot een zeer rijke bloei gebracht heeft. Het komt ons voor dat dit in het bijzonder te danken is aan DE SITTER's helder voor zijn geest staande en practische idealen voor de toekomst van het aan zijn zorgen toevertrouwde instituut en aan zijn taaie doorzettingsvermogen bij het verwezenlijken van deze inzichten. Reeds voordat hij tot directeur benoemd werd heeft hij, in samenwerking met J. C. KAPTEYN, een volledig plan opgesteld dat de mogelijkheid opende om met beperkte middelen te komen tot een uitbreiding en een moderniseering van het arbeidsveld der Sterrewacht. Dit plan omvatte zoowel de practische astro-physica als de theoretische en statistische sterrekunde.

Nauwe vriendschapsbetrekkingen met Zuid-Afrika in het algemeen en met de toenmalige directeur der Unie-Sterrewacht, R. T. A. INNES, in het bijzonder, leidden tot een werkgemeenschap met deze Sterrewacht. De Leidsche astronomen werden hierdoor in staat gesteld partij te trekken van grootere instrumenten en van het gunstige klimaat van Zuid-Afrika. Deze overzeesche band heeft de astrophysische afdeeling tot een buitengewone productiviteit gebracht. DE SITTER heeft er echter tevens voor gezorgd dat de andere gebieden der astronomie niet konden worden verwaarloosd en de jonge Leidsche sterrekundigen een zoo veelzijdig mogelijke opleiding zouden kunnen krijgen. Ook de afdeeling der fundamenteele sterrekunde heeft zijn levendige belangstelling, getuige o.a. de juist volbrachte azimuth-expeditie naar Kenya

voor het bepalen van fundamenteele declinatie's, de volvoering van een plan waarvoor DE SITTER lange tijd gewerkt en gestreden heeft.

Zoodoende heeft hij veel van zijn tijd besteed om aan zijn medewerkers de beste omstandigheden te verschaffen om hun werk te volbrengen. Zijn eigen speciale arbeidsveld werd daarbij in geen enkel opzicht bevoordeeld. Omgekeerd: zijn eigen wetenschappelijk werk zou zeker heel wat omvangrijker hebben kunnen zijn indien hij vrij geweest was van de zorgen voor de Sterrewacht. Des te meer mag men zich verwonderen over, en bewondering hebben voor de hoeveelheid en de hoedanigheid der publicatie's op het gebied der hemelmechanica en dat der relativiteitstheorie, die in de laatste 15 jaren van DE SITTER's hand verschenen zijn. Zij hebben onder meer geleid tot een dieper inzicht in de onregelmatigheid van de aswenteling der aarde en tot uitgebreide studie's over de aard van het heelal.

In welke mate hij zijn idealen betreffende de groei en de bloei der Leidsche Sterrewacht reeds verwezenlijkt mag achten moge onder anderen blijken uit de van de Rockefeller Stichting ontvangen aanzienlijke gift, welke gegrond moet zijn op waardeering voor de wetenschappelijke beteekenis van het instituut. Het feit dat de Internationale Astronomische Unie haar derde congres in Nederland besloot te houden en zich in een voor haar moeilijk tijdperk DE SITTER tot leider koos, toont even duidelijk wat deze zich aan internationale waardeering verworven heeft.

Het behoeft dan ook niet te verwonderen dat DE SITTER zich door zeer hechte banden verbonden is gaan voelen met het instituut welks snelle groei hij tot stand heeft weten te brengen. Zijn geheele hart gaat naar zijn Sterrewacht uit en het is vooral daarom dat bij ons het plan gerijpt is om hem bij de herdenking van de Stichting der Sterrewacht op 6 October, maar naast de officieele viering daarvan in intieme kring een huldeblijk aan te bieden bij zijn 25-jarige ambtsvervulling.

Van dit plan hebben wij gemeend ook U op de hoogte te moeten brengen, overtuigd dat gij niet gaarne onkundig van zulk een huldiging zoudt gebleven zijn. Indien U er voor mocht gevoelen om ook materieel tot het bij deze gelegenheid aan te bieden geschenk bij te dragen zoo gelieve U daarvan, zoo mogelijk omme gaand, door middel van het hier bijgevoegde formulier te doen blijken aan Dr. C. H. HINS, Sterrewacht 8, Leiden.

Het comité:

Prof. Dr. B. G. ESCHER
Prof. Dr. A. D. FOKKER
Prof. E. HERTZSPRUNG
Dr. C. H. HINS
Dr. J. H. OORT
Prof. Dr. A. PANNEKOEK
Mr. G. VISSERING.

